

MARICULTUUR IN HET BELGISCH DEEL VAN DE NOORDZEE

Advies van de Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.salv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@salv.be

Adviesvraag	Beleidsaanbevelingen maricultuur	
Adviesvrager	Hilde Crevits - Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, bevoegd voor Visserij	
Ontvangst adviesvraag	25 januari 2023	
Wettelijke basis	Oprichtingsdecreet SALV 6 juli 2007	
Goedkeuring raad	21 maart 2023	
Kopie aan	Vincent Van Quickenborne – vice-eersteminister en federaal minister van Justitie en Noordzee; Bart Dochy – voorzitter van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement; Patricia De Clercq – secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij; Joris Relaes – administrateur-generaal van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO); Filip Fontaine – algemeen directeur van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM); Bart Naeyaert – gedeputeerde, bevoegd voor visserij, van de provincie West-Vlaanderen	
Adviesnummer	2023-04	
Dossierhouder	Pieter De Graef	pdgraef@serv.be
Contactpersoon	Koen Carels	kcarels@serv.be

Mevrouw Hilde Crevits

Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, bevoegd voor Visserij

Consciencegebouw

Koning Albert II laan 15

B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Advies. Maricultuur in het Belgisch deel van de Noordzee

Mevrouw de minister

De SALV heeft uw vraag om advies over de nota 'Beleidsaanbevelingen mari-cultuur' van de Blauwe Cluster met aanvullingen vanuit de Strategische Stuur-groep Aquacultuur in goede orde ontvangen op 25 januari 2023. De SALV ap-precieert dat er door alle leden van de Strategische Stuurgroep gevraagd werd om *'de nota inclusief de 8ste aanbeveling en de bijkomende suggesties'* voor te leg-gen aan de raad *'als officieel adviesorgaan van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over landbouw en visserij in de brede zin van het woord'*. Deze advies-vraag werd behandeld binnen de Technische Werkcommissie Visserij (TWV) van de SALV. De TWV keurde voorliggend advies goed op 21 maart 2023, waarna de SALV het heeft bekrachtigd op 21 maart 2023.

Hoogachtend

Hendrik Vandamme
SALV-voorzitter

Emiel Brouckaert
TWV-voorzitter

Koen Carels
secretaris

Inhoud

Krachtlijnen	5
Situering	6
1. Context	6
2. Inhoudelijke hoofdlijnen	6
2.1 Knelpunten die de nota detecteert	6
2.2 Aanbevelingen die de nota voorstelt	7
3. Beleidskaders rond aquacultuur	9
3.1 Europa	9
3.2 Vlaanderen en België	9
Advies	11
Bibliografie	16

Krachtlijnen

Combineer maricultuur met zones voor energiewinning en vrijwaar de lokale kustvisserij maximaal van de impact van nieuwe gebruikszones op zee. Dat zijn de voornaamste boodschappen die de SALV in dit advies aanbrengt. Maricultuur binnen zones voor energiewinning gaat uit van meervoudig ruimtegebruik en biedt de beste garantie op het evenwichtig samengaan van verschillende actoren binnen de beperkt beschikbare ruimte op zee. Ook de Europese Commissie stuurt hier in zijn strategische richtsnoeren voor aquacultuur op aan. Wel is voldoende aandacht nodig voor natuurbescherming, zeker in Natura 2000-zones.

Het beperkte vaarbereik van de kustvisserij en de vaststelling dat het momenteel onhaalbaar is om binnen zones voor energiewinning rendabel aan professionele visserij-activiteit te doen, maakt dat de kustvisserij een adequate mijlszone uit de kust nodig heeft waar permanente structuren best uit worden geweerd. Daarom wordt ook aanbevolen om de sector te betrekken in de zoektocht naar geschikte maricultuurzones.

Verder geeft de adviesraad nog aanbevelingen over het belang van onderzoek en innovatie om het samengaan van maricultuur en energiewinning te bevorderen, over de inperking van kweekrisico's via weersverzekeringen, over de monitoring van de impact op het marien ecosysteem, over de bevoegdheden van de overheid op het vlak van concessies, vergunningen en domeinbeheer, en over de uitbouw van een gezond en robuust economisch weefsel rond maricultuur.

Situering

1. Context

Op 17 november 2021 maakte de Blauwe Cluster een nota over aan Vlaams minister Hilde Cre-
vits met beleidsaanbevelingen over maricultuur. Tijdens zijn vergadering van 26 januari 2022 be-
handelde de Strategische Stuurgroep Aquacultuur, die naast het infoloket aquacultuur en het
netwerk voor aquacultuur deel uitmaakt van het Vlaams Aquacultuurplatform,¹ deze nota met
beleidsaanbevelingen over maricultuur. De Strategische Stuurgroep Aquacultuur voegde een bij-
komende aanbeveling toe aan de nota en formuleerde enkele bijkomende suggesties. Alle leden
van de Strategische Stuurgroep – waar de Blauwe Cluster deel van is – stelden de vraag aan de
minister om de nota met aanvullingen ter advies voor te leggen aan de SALV. In die hoedanigheid
heeft de adviesraad op 25 januari 2023 de vraag ontvangen.

2. Inhoudelijke hoofdlijnen

De SALV behandelt de nota en de 8ste aanbeveling en bijkomende suggesties vervolgens als één
geheel en verwijst naar dit geheel als de ‘nota beleidsaanbevelingen maricultuur’.

Deze nota detecteert een aantal knelpunten inzake wet- en regelgeving op Vlaams en federaal
niveau en formuleert daaropvolgend 8 aanbevelingen.

2.1 Knelpunten die de nota detecteert

- Valorisatie van proefprojecten. Hoge installatiekosten voor de aanleg van proefprojecten maken het wenselijk dat tijdens de proefperiode ook de consument zou moeten kunnen betrokken worden en dat na afloop van een project de installaties voor commerciële doeleinden verder gebruikt zouden kunnen worden.
- Signalisatieverplichtingen. Kosten voor de plaatsing van kardinaalsboeien wordt volledig door de sector gedragen.
- Sanitaire controle. Er is geen gelijk speelveld binnen Europa voor wat betreft kosten verbonden aan sanitaire controle. Ook de afwezigheid van een geaccrediteerd labo zorgt voor hogere kosten en een langere doorlooptijd.

¹ Vlaams Aquacultuurplatform, <https://www.aquacultuurvlaanderen.be/nl/het-vlaams-aquacultuurplatform>, website geraadpleegd op 10 februari 2023.

- Zones voor aquacultuur. De nota geeft aan dat er voor de zones voor hernieuwbare energie en voor commerciële en industriële activiteiten, zoals in het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) 2020-2026 aangeduid, onvoldoende kennis is omtrent de waterkwaliteit, de beschikbaarheid van fytoplankton, de aanwezigheid van toxisch fytoplankton en pathogenen, en dergelijke meer. Daarnaast wordt gewezen op een bijkomende vergunningsplicht binnen Natura 2000. Meervoudig ruimtegebruik in de windmolenparken zit volgens de nota nog in een pilootfase en de hoge risico's en kosten die ermee gepaard gaan, lijken (voorlopig) niet gecompenseerd te kunnen worden met de opbrengst van aquacultuurproducten. Gegeven deze onzekerheden vraagt de nota om in het MRP aandacht te besteden aan de technische en ecologische noden van maricultuur en de realiteit van conflicten met andere gebruikers van de zee evenwichtig af te wegen. Dat kan via tussentijdse wijziging van het MRP of ten laatste tegen de volgende herziening. De nota wijst er ook op dat er momenteel slechts één maricultuurzone in de onshore kustzone is aangewezen (nl. de Spuikom in Oostende).
- Financiële risico's. De nota verduidelijkt dat de opstart van maricultuur gepaard gaat met hoge kosten en risico's, onder meer door uitgaven om zich in orde te stellen met wet- en regelgeving, schade als gevolg van natuurfenomenen en extreme weersomstandigheden.
- Administratieve complexiteit. De bevoegdheidsverdeling binnen België (Vlaams, federaal) bemoeilijkt een duidelijk beleid rond maricultuur. De nota wijst daarnaast op een tekort aan gespecialiseerde kennis over maricultuur bij sommige bevoegde overheidsdiensten
- Ongelijk speelveld. Er is volgens de nota nood aan de totstandkoming van een gelijk speelveld met onze buurlanden wat soort (cf. uitzonderingen voor niet-inheemse soorten) en type broedmateriaal (cf. verplichting tot Bonamia-vrij broedmateriaal) betreft. De nota stelt ook de vraag waarom maricultuur wel een passende beoordeling moet ondergaan in het kader van de Wet Marien Milieu en activiteiten als zandwinning en scheepvaart vrijgesteld worden.

2.2 Aanbevelingen die de nota voorstelt

De nota 'Beleidsaanbevelingen maricultuur' bevat volgende aanbevelingen richting het beleid:

1. Werkbaar kader voor proefprojecten (knelpunten 1, 2, 3). De nota staat een uitbreiding voor van de definitie van wetenschappelijke projecten en pilootprojecten naar de volledige waardeketen van aquacultuurproducten. Er moet volgens de nota ook een soepelere procedure uitgewerkt worden om de instandhouding van de infrastructuur van proefprojecten en de continuïteit onder de vorm van commerciële projecten te vergemakkelijken en kostenefficiënter te maken.
2. Alignering met buurlanden, en bij uitbreiding met Europa (knelpunten 3 en 7). Oproep om EU-richtlijnen aan te wenden om een zo gunstig mogelijk kader voor maricultuur te creëren, waarbij de overheid bijvoorbeeld de kosten voor de sanitaire controle van schelpdierzones op zich neemt. Daarnaast stelt de nota voor om op basis van de studie van casestudies en implementatie van wet- en regelgeving in de buurlanden (en in de rest van Europa) de eigen procedures bij te sturen of hiaten weg te werken.
3. Ingericht aquapark (knelpunten 2, 3, 4, 5, 6). Zulk aquapark moet volgens de nota een juridisch beschermd en veilig kader bieden voor investeerders in maricultuur. In dit aquapark zijn er garanties voor op consumptie gerichte kweekactiviteiten uit te oefenen en is er

ondersteuning daarvan met wetenschappelijke projecten en facilitering van algemene infrastructuur. De toekenning van de nodige vergunningen kan via een 'sneltraject' worden doorlopen. Als eerste stap dient de overheid deze zone af te bakenen en regelmatig de waterkwaliteit te monitoren. Daarnaast kan de overheid voorzien in primaire infrastructuur of infrastructuur om het park te monitoren. Maricultuurbedrijven betalen een billijke en eerlijke vergoeding aan de overheid voor het gebruik van het park. De nota benadrukt dat de toegang tot het aquapark niet exclusief mag zijn zodat meerdere ondernemingen de mogelijkheid krijgen om hun specifieke kweekmethodes en aquacultuurproducten in een deel van het park te realiseren. De nota verwijst ook naar de nood aan infrastructuur in havens ten behoeve van de uitbouw van mariparken.

4. Warmtekaart maricultuur (knelpunten 4, 5). De nota stelt voor om de geschikte gebieden voor maricultuur in kaart te brengen en daarbij te diversifiëren tussen de verschillende soorten die gekweekt kunnen worden (mosselen, oesters, zeewieren, sint-jacobsvruchten). Er dient rekening gehouden te worden met fysicochemische en biologische groeifactoren, ecologische omstandigheden en de instandhouding van waardevolle natuur. Deze warmtekaart moet duidelijk maken waar de hotspots voor maricultuur zich bevinden. Indien deze hotspots buiten de reeds toegewezen zones binnen het MRP vallen, dan vraagt de nota om een tussentijdse herziening van dit MRP.
5. Samenwerkingsakkoord (alle knelpunten). De nota vraagt om een samenwerking tussen de Vlaamse en de Belgische overheid met afstemming van bevoegdheden om een duidelijk administratief kader voor maricultuur te bieden. Dit samenwerkingsakkoord legt gezamenlijke en/of complementaire ambities op het vlak van maricultuur vast. Om dit te bewerkstelligen is er eerst en vooral nood aan een strategische positionering van aquacultuur in Vlaanderen en België.
6. One-stop-shop (knelpunten 1, 2, 3, 6). De Vlaamse en federale overheid dienen volgens de nota een hybride dienst te installeren waarbij bedrijven terecht kunnen bij aanspreekpunten voor procedures rond de opstart en opvolging van maricultuurprojecten (commercieel en onderzoeksmatig). Een doorlooptraject met gepaste begeleiding maakt er deel van uit.
7. Schadefonds voor de sector (knelpunt 5). Naar analogie met landbouw zou de overheid een schadefonds moeten oprichten om economische schade ten gevolge van natuurfenomenen af te dekken. Er wordt eveneens gerefereerd naar de brede weersverzekering binnen land- en tuinbouwproductie. De nota verwijst naar steunmogelijkheden vanuit het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij.
8. Stimuleren van de transitie naar een rendabele schaalgrootte. Hierbij verwijst de nota naar voorbeelden in Noorwegen (cf. fiscale voordelen voor zalmkwekerijen die binnen hun productiesysteem extractieve aquacultuur integreren).

3. Beleidskaders rond aquacultuur

3.1 Europa

De juridische basis van het EU-aquacultuurbeleid ligt in het GVB van 2013, dat tot doel heeft de groei van de EU-aquacultuursector te ondersteunen, terwijl de economische, milieugerelateerde en sociale duurzaamheid ervan gewaarborgd wordt om een bron van gezond voedsel voor EU-burgers te bieden en bij te dragen aan voedselzekerheid. Artikel 34, "Bevordering van duurzame aquacultuur", legt specifiek een methode van open coördinatie tussen lidstaten vast op basis van de Strategische Richtsnoeren van de Commissie voor een meer duurzame en competitieve EU-aquacultuur (voor het eerst aangenomen in 2013 en herzien in 2021). Deze richtsnoeren vormen de centrale pijler van de strategische coördinatie van het aquacultuurbeleid in de Unie en streven naar de opbouw van een EU-aquacultuursector die concurrerend en veerkrachtig is, bijdraagt aan de groene transitie, de voorziening van voedsel en gezond voedsel waarborgt, de EU minder afhankelijk maakt van de invoer van zeevoedsel, kennis en innovatie verhoogt, economische kansen en banen creëert en een mondiale referentie voor duurzaamheid wordt.² Op basis hiervan is aan lidstaten gevraagd om hun meerjarige nationale strategische plannen voor aquacultuur (NSPA's) te herzien, waarin ze hun plannen, doelstellingen en passende maatregelen voor de bevordering en ontwikkeling van duurzame aquacultuur op hun grondgebied moeten uiteenzetten.³

De uitvoering van de Strategische Richtsnoeren en de NSPA's wordt ondersteund door financiering die beschikbaar wordt gesteld in het Europees Fonds voor Maritieme Zaken, Visserij en Aquacultuur (EFMZVA), dat loopt van 2021 tot 2027. Andere EU-financieringsprogramma's, zoals Horizon Europe of BlueInvest II, financieren ook onderzoek en projecten met betrekking tot aquacultuur.⁴

3.2 Vlaanderen en België

In lijn met de Europese regelgeving heeft ook België haar ambities in een nationaal strategisch plan voor aquacultuur uitgeschreven. In het kader van de nieuwe Strategische Richtsnoeren en als gevolg van de nieuwe programmaperiode van het EFMZVA 2021-2027 heeft België een actualisatie doorgevoerd van haar Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur voor een uitgebreide periode, nl. 2021-2030. De voorbereidingen hiervan (waaronder overleg met stakeholders en de

² Europese Commissie, COM(2021) 236 final, *Strategische richtsnoeren voor een duurzamere en concurrerendere EU-aquacultuur voor de periode 2021 tot en met 2030*, Brussel, 2021, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bab1f9a7-b30b-11eb-8aca-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF, p. 2; zie ook Europese Commissie, *EU Aquaculture Assistance Mechanism*, <https://aquaculture.ec.europa.eu/about>, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

³ Europese Commissie, *Aquaculture multiannual national plans*, https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/ocean/blue-economy/aquaculture/aquaculture-multiannual-national-plans_en, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

⁴ Europese Commissie, *EU Aquaculture Assistance Mechanism*, <https://aquaculture.ec.europa.eu/about>, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

milieueffectbeoordeling) werden op regionaal niveau uitgevoerd. Aangezien de Europese Commissie slechts één programma (EFMZVA) en één plan (NSPA) op lidstaatniveau aanvaarden, zijn beide nationale documenten het resultaat van een integratie van de regionale voorbereidingen.⁵ Wat het ruimtelijke aspect van maricultuur binnen het Belgisch deel van de Noordzee (BNZ) betreft, zijn bestemmingsregels opgenomen binnen het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) 2020-2026 en is momenteel een visietraject rond aquacultuur in het BNZ lopende.⁶

⁵ Departement Landbouw en Visserij, *Belgisch Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030*, Brussel, 2022; EFMZVA Programma België 2021-2027.

⁶ KBIN, Visietraject Aquacultuur.

Advies

[1] Zet in op meervoudig ruimtegebruik om maricultuur in combinatie met zones voor energiewinning op zee als economische actor ontwikkelingskansen te bieden. De SALV stelt vast dat maricultuur binnen bestaande zones voor energiewinning (windmolenparken) kansen biedt voor een efficiënte invulling van de beperkt beschikbare ruimte op zee. Zulk meervoudig ruimtegebruik biedt de beste garantie op het evenwichtig samengaan van verschillende actoren op zee, zowel binnen als buiten het Belgisch deel van de Noordzee. De adviesraad wijst op eerdere aanbevelingen rond ruimtelijke ordening op zee, die de urgente nood aan de vrijwaring van ruimte om te vissen beklemtonen.⁷ Deze aanbeveling strookt tevens met resultaten van het SYMAPA-project die tonen dat er belangrijke stappen gezet zijn om het niet alleen technisch en biologisch (cf. project Edulis)⁸, maar ook economisch haalbaar te maken om twee of drie activiteiten binnen zones voor energiewinning te combineren.⁹ Ook de Strategische Richtsnoeren van de Europese Commissie rond maricultuur vragen om *“synergieën [te bevorderen] tussen verschillende activiteiten en meervoudig ruimtegebruik, zoals het stimuleren van de ontwikkeling van aquacultuur in combinatie met de ontwikkeling van offshore windenergie.”*¹⁰ In zijn aanbevelingen rond meervoudig ruimtegebruik benadrukte de SALV ook om voldoende aandacht te hebben voor natuurbescherming, zeker in Natura 2000-zones.¹¹ Volgens het Marien Ruimtelijk Plan 2020-2026 zou maricultuur immers deels binnen beschermd natuurgebied mogen ontwikkelen. De raad wijst erop dat maricultuurproductie in dat geval gepaard gaat met een passende beoordeling. Daar bovenop bepaalt het MRP dat maricultuur het eutrofiëeringsniveau in de concessiezone dient te verminderen, wat impliceert dat voorlopig in principe enkel extractieve soorten (waaronder schelpdieren en algen) kunnen worden gekweekt.¹²

⁷ SALV, *Advies. Ruimte om te vissen*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20210625_ADV_2021-06_RuimteOmTeVissen.pdf; SALV, *Advies. Visserij-inclusieve ruimtelijke planning op zee*, Brussel, 2022, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20221125_ADV_VisserijInclusieveRuimtelijkePlanning.pdf.

⁸ *Edulis, mosselen kweken in volle zee tussen de windturbines*, <https://bluegent.ugent.be/sites/default/files/uploads/Persbericht%20Edulis%2014092020.pdf>.

⁹ KBIN, *Combinatie van passieve visserij en aquacultuur op zee stap dichterbij rendabele praktijk*, https://odnature.naturalsciences.be/mumm/nl/blog_news/post_2427, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

¹⁰ Europese Commissie, COM(2021) 236 final, *Strategische richtsnoeren voor een duurzamere en concurrerendere EU-aquacultuur voor de periode 2021 tot en met 2030*, Brussel, 2021, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bab1f9a7-b30b-11eb-8aca-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF, p. 5.

¹¹ SALV, *Advies. Ruimte om te vissen*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20210625_ADV_2021-06_RuimteOmTeVissen.pdf, p. 11: ‘Neem meervoudig ruimtegebruik op zee steeds als primair uitgangspunt bij maritieme ruimtelijke planning, met inachtneming van de vigerende natuurwetgeving. SALV, *Advies. Visserij-inclusieve ruimtelijke planning op zee*, Brussel, 2022, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20221125_ADV_VisserijInclusieveRuimtelijkePlanning.pdf, p. 8-9.

¹² Voorwaarden rond milieuvergunning, passende beoordeling binnen Natura 2000 en de vermindering van eutrofiëeringsniveaus samengevat in het Belgisch Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030, 41.

[2] Vrijwaar de lokale kustvisserij maximaal van de impact van nieuwe gebruikszones (o.a. maricultuurprojecten) met het oog op het behoud van een leefbare Vlaamse kustvisserijsector en betrek de sector in de zoektocht naar geschikte maricultuurzones. De SALV bekleemtoonde eerder reeds dat *“specifieke aandacht [...] nodig [is] voor de lokale kustvisserij die een aparte problematiek kent en die een specifieke aanpak nodig heeft doordat het bereik weg van de thuishaven veel beperkter is en hun mogelijke visgronden gedeeld moeten worden met andere activiteiten op zee en/of natuurbescherming.”*¹³ Door dit beperktere vaarbereik is de kustvisserij voor inkomensvorming afhankelijk van visgronden binnen het Belgisch deel van de Noordzee. Om het kustvissersegment in zijn inkomensvorming te beschermen, is een specifiek deel van het BNZ voorbehouden voor de visserijactiviteiten van de kustvisseren (namelijk de zone van 3 nautische mijl uit de kust, gemeten vanaf de basislijn). Dit maakt dat de kustvisserij bijzonder kwetsbaar is voor bijkomende sluitingen van visgronden in zones nabij de kust, met de driemijlszone in het bijzonder.¹⁴ Zowel op het vlak van veiligheid als op het vlak van een economisch aantrekkelijk verdienmodel is professionele visserij-activiteit binnen zones voor energiewinning momenteel immers niet haalbaar. Via het GeoVis-portaal (www.geofish.be) is het belang van de *nearshore*-zone voor de tong- en garnalenvisserij duidelijk merkbaar. Naast het belang van toekomstperspectief voor de betrokken kustvisserijbedrijven, is de kustvisserij een belangrijke schakel om een sterkere verbinding te bewerkstelligen tussen visserij en burger.¹⁵ Het is namelijk de kustvisseren vloot die bij uitstek de korte keten representeert binnen de Vlaamse professionele zeevisserij en daarbij kan bogen op een lange traditie. Zo brengen een aantal kustvisseren hun vangst rechtstreeks tot bij de eindconsument (bv. aan de Vistrap in Oostende).¹⁶ De kustvisseren realiseren daarnaast ook afzet via de Vlaamse visveilingen en staan daarmee aan het begin van de keten rond kwaliteitsvolle kustvisserijproducten. Dit maakt dat de adviesraad reeds eerder het belang bekleemtoonde van de afbakening van een adequate mijlszone uit de kust die voorbestemd blijft voor traditionele ruimtegebruikers op zee, waaronder lokale kustvisserij (rekening houdende met de vigerende natuurwetgeving). Permanente structuren voor gebruikszones worden daarom binnen deze zone best geweerd.¹⁷ Vandaar is de adviesraad er voorstander van om de onbenutte zones voor commerciële en industriële activiteiten in de voor de kustvisserij relevante zone uit het MRP te schrappen. Wanneer een warmtekaart wordt aangemaakt om geschikte gebieden voor maricultuur in kaart te brengen,¹⁸ vraagt de kustvisserijsector hierin betrokken te worden.

¹³ SALV, *Advies. Ruimte om te vissen*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20210625_ADV_2021-06_RuimteOmTeVissen.pdf, p. 11-12.

¹⁴ SALV, *Advies. Naar een balans tussen natuurherstel en een duurzame kustvisserij*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20211029_ADV_VisserijmaatregelenBNZ.pdf, p. 12.

¹⁵ Cf. Vlaamse Voedselstrategie Go4Food met ‘Voedsel verbindt boer tot burger’ als één van de vier strategische pijlers: Departement Landbouw en Visserij, *Voedselstrategie*, <https://lv.vlaanderen.be/beleid/go4food-vlaamse-voedselstrategie/voedselstrategie>.

¹⁶ SALV, *Advies. De korte keten. Vormen, kansen en uitdagingen*, Brussel, 2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200714_ADV_KorteKeten.pdf, p. 11; Departement Landbouw en Visserij, *Visserijrapport 2020 (VIRA)*, Brussel, 2021, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/41556>, p. 45.

¹⁷ SALV, *Advies. Visserij-inclusieve ruimtelijke planning op zee*, Brussel, 2022, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20221125_ADV_VisserijInclusieveRuimtelijkePlanning.pdf, p. 10.

¹⁸ Nota Beleidsaanbevelingen Maricultuur.

[3] Zet verder in op pilots en (praktijk)onderzoek rond de combinatie van maricultuur en zones voor hernieuwbare energie om technische/logistieke hinderpalen weg te werken.

Dat zones voor energiewinning op een zekere afstand uit de kust gelegen zijn, brengt voor maricultuurproductie enkele logistieke uitdagingen met zich mee.¹⁹ De vele onderzoekservaringen en nieuwe inzichten uit het maricultuuronderzoek (ILVO) in combinatie met de expertise op het vlak van zee- en oceanonderzoek (VLIZ, KBIN) brengen echter beloftevolle innovaties en technologische oplossingen in beeld. De adviesraad vraagt om de mogelijkheden van energiewinningszones verder te ontwikkelen om logistieke ondersteuning te bieden voor maricultuurproductie en technische hinderpalen weg te werken (bv. H2020 United Project met onderzoek naar *multi-use platforms*).²⁰

[4] Evalueer of private weersverzekeringen kweekrisico's van maricultuur kunnen indekken en breng de nood tot overheidsinterventie in kaart. De uitdagingen van maricultuur hebben deels te maken met onvoorspelbare weersfenomenen. Zulke kweekrisico's zijn niet onvergelijkbaar met klimaat- en weerrisico's bij open teelten in land- en tuinbouwproductie. Daarvoor heeft de Vlaamse overheid bij private verzekeraars geijverd voor het aanbod van een brede weersverzekering en er een beleidskader rond opgezet.²¹ De overheid stimuleert actieve land- en tuinbouwers om op zulke verzekeringsformules in te tekenen via een premiesubsidie. Het strekt tot aanbeveling om soortgelijke formule te verkennen voor aquacultuurproductie op zee.

[5] Monitor op adequate wijze de impact op het marien ecosysteem. Maricultuurprojecten kunnen in principe een positieve bijdrage leveren aan het behalen van de goede milieutoestand (bv. nutriëntenextractie via zeewierkweek en op die manier inspelen op de problematiek van eutrofiëring). Waakzaamheid blijft nodig voor potentiële negatieve milieu-effecten (bv. afval en bezinksel onderaan hangende kweekinstallaties, ziekteverspreiding, introductie van invasieve soorten, wijzigingen in de natuurlijke voedselketen).²² Door de bepaling dat maricultuur moet beantwoorden aan enkele voorwaarden omtrent productie binnen beschermd natuurgebied en de vermindering van eutrofiëeringsniveaus (cf. supra), is een adequate monitoring aangewezen.²³ De voorwaarden en invulling van deze monitoring, net als de modaliteiten voor de publicatie van de resultaten (o.a. publieke raadpleegbaarheid) en te nemen maatregelen bij ongunstige

¹⁹ Nota Beleidsaanbevelingen Maricultuur; Zie ook: *Edulis, mosselen kweken in volle zee tussen de windturbines*, <https://bluegent.ugent.be/sites/default/files/uploads/Persbericht%20Edulis%2014092020.pdf>; .

²⁰ Zie ook bevindingen binnen *Edulis, mosselen kweken in volle zee tussen de windturbines*, <https://bluegent.ugent.be/sites/default/files/uploads/Persbericht%20Edulis%2014092020.pdf>; Horizon 2020 United Project, *New publications released under United Project offer in-depth insights into ocean multi-use pilots*, <https://www.h2020united.eu/8-blog/105-new-publications-released-under-united-project-offer-in-depth-insights-into-ocean-multi-use-pilots>, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

²¹ BVR van 19 juni 2019 betreffende de premiesubsidie voor een brede weersverzekering in de landbouwsector, https://etaamb.openjustice.be/nl/bsluit-van-de-vlaamse-regering-van-19-juni-2019_n2019030606.html. Zie ook SALV, *Advies. Programmadecreet 2019*, Brussel, 2018, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20181022_Briefadvies_Programmadecreet_2019_DEF_0.pdf.

²² Belgisch Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030, p. 41.

²³ Zoals ook het Belgisch Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030 aangeeft (p. 41).

resultaten (bv. negatieve impact op instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebied), moeten op eenduidige wijze worden vastgelegd.

[6] Lijn duidelijk de bevoegdheden van de overheid af op het vlak van concessie- en vergunningverlening en domeinbeheer en stuur ermee aan op meervoudig ruimtegebruik.

Het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) 2020-2026 legt enkele voorwaarden op inzake concessie- en vergunningverlening van maricultuurprojecten. De adviesraad beklemtoonde reeds dat de overheid de toelating voor overige activiteiten – waaronder maricultuur – binnen zones voor energiewinning op zee bij zich dient te houden (wat in de oostelijke zone momenteel niet het geval is,²⁴ maar na ontmanteling van de 1^e generatie windmolens zou kunnen worden ingeschreven). Zo kan de overheid sturen in de richting van meervoudig gebruik van de beperkt beschikbare ruimte op zee. Gelet op deze ruimtelijke beperktheden dient de toekenning van een bepaalde oppervlakte voor maricultuur binnen zones voor energiewinning wel in verhouding te staan tot het realistisch te verwachten economische potentieel van de maricultuurproductie. De nota ‘beleidsaanbevelingen maricultuur’ werpt in het kader van domeinbeheer tevens de vraag op in welke publieke infrastructuur de overheid zou moeten voorzien (vb. signalisatie). In het kader van veiligheid op zee is het noodzakelijk dat een afgebakende perimeter rond activiteiten als energiewinning en maricultuur moet worden ingebouwd. De SALV vraagt wel dat deze perimeter geen extra visserijruimte inneemt buiten de vergunde gebruikszones. Naast de ruimtelijke beperktheden vergt ook de beperking in tijd aandacht voor wat na afloop van een concessie met de aangelegde infrastructuur zal worden gedaan.²⁵ Wanneer een bepaalde activiteit stopgezet wordt, moet de ontmanteling ervan gebeuren zonder impact op het milieu en zonder veiligheidshinder voor visserijactiviteiten. De toegankelijkheid voor visserij-activiteiten moet op dat moment terug overwogen worden. Dit uiteraard steeds in afweging met de eventuele natuurdoelen of ontwikkelde natuurtypes in de zone.²⁶ Zulke aspecten van domeinbeheer vergen duidelijke afspraken tussen de overheid en de concessiehouders (op vlak van onderhoud, toezicht, financiën, teruggave na afloop van de concessie...).

[7] Bouw een gezond en robuust economisch weefsel rond maricultuur uit om het draagvlak binnen de brede mariene voedselproductieketen te versterken. De overheid kan het draagvlak voor maricultuur helpen versterken door de uitbouw te bevorderen van een gezonde en robuuste economische mariculturomgeving. Dit kan zij doen door:

- a. kansen te bieden aan meerdere ondernemingen om te starten met maricultuurprojecten binnen zones voor energiewinning (en dus geen volledige zones toekennen aan één speler).

²⁴ Koninklijk Besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan voor de periode van 2020 tot 2026 in de Belgische zeegebieden, https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/koninklijk_besluit_mrp_2020.pdf. Zie ook bijlage 4 (kaarten) bij het MRP 2020-2026: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/bijlage_4_kaarten_mrp_2020.pdf.

²⁵ Zie bijvoorbeeld het KBIN Visietraject Ontmanteling Windparken.

²⁶ SALV, *Advies. Ruimte om te vissen*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20210625_ADV_2021-06_RuimteOmTeVissen.pdf, p. 15.

- b.** maricultuurprojecten te bevorderen die specifieke partnerschappen weten te concretiseren met de overige sleutelactoren binnen de brede mariene voedselproductieketen (i.e. zowel de zee- als de landzijde van de keten).²⁷
- c.** (per maricultuurzone) een overlegorgaan in te richten, waarin (kust)visserij- en natuuractoren een plaats krijgen als structurele verankering van het overleg tussen de betrokkenen.

²⁷ Zoals de SALV reeds eerder aangaf in zijn advisering omtrent Zeeboerderij Westdiep: SALV, *Advies. Zeeboerderij Westdiep*, Brussel, 2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_202006_BRADV_ZeeboerderijWestdiep_Phdb.pdf.

Bibliografie

Belgisch Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030.

BVR van 19 juni 2019 betreffende de premiesubsidie voor een brede weersverzekering in de landbouwsector, https://etaamb.openjustice.be/nl/besluit-van-de-vlaamse-regering-van-19-juni-2019_n2019030606.html.

Departement Landbouw en Visserij, *Belgisch Strategisch Plan Aquacultuur 2021-2030*, Brussel, 2022.

Departement Landbouw en Visserij, *Visserijrapport 2020 (VIRA)*, Brussel, 2021, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/41556>.

Departement Landbouw en Visserij, *Voedselstrategie*, <https://lv.vlaanderen.be/beleid/go4food-vlaamse-voedselstrategie/voedselstrategie>.

EFMZVA Programma België 2021-2027.

Edulis, mosselen kweken in volle zee tussen de windturbines, <https://bluegent.ugent.be/sites/default/files/uploads/Persbericht%20Edulis%2014092020.pdf>.

Europese Commissie, *Aquaculture multiannual national plans*, https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/ocean/blue-economy/aquaculture/aquaculture-multiannual-national-plans_en, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

Europese Commissie, *EU Aquaculture Assistance Mechanism*, <https://aquaculture.ec.europa.eu/about>, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

Europese Commissie, COM(2021) 236 final, *Strategische richtsnoeren voor een duurzame en concurrerende EU-aquacultuur voor de periode 2021 tot en met 2030*, Brussel, 2021, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bab1f9a7-b30b-11eb-8aca-01aa75ed71a1.0019.02/DOC_1&format=PDF.

Horizon 2020 United Project, *New publications released under United Project offer in-depth insights into ocean multi-use pilots*, <https://www.h2020united.eu/8-blog/105-new-publications-released-under-united-project-offer-in-depth-insights-into-ocean-multi-use-pilots>, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

KBIN, *Combinatie van passieve visserij en aquacultuur op zee stap dicht bij rendabele praktijk*, https://odnature.naturalsciences.be/mumm/nl/blog_news/post_2427, website geraadpleegd op 15 februari 2023.

Koninklijk Besluit tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan voor de periode van 2020 tot 2026 in de Belgische zeegebieden, https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/koninklijk_besluit_mrp_2020.pdf.

SALV, *Advies. De korte keten. Vormen, kansen en uitdagingen*, Brussel, 2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20200714_ADV_KorteKeten.pdf.

SALV, *Advies. Naar een balans tussen natuurherstel en een duurzame kustvisserij*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20211029_ADV_Visserijmaatregelen-BNZ.pdf.

SALV, *Advies. Programmadecreet 2019*, Brussel, 2018, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20181022_Briefadvies_Programmadecreet_2019_DEF_0.pdf.

SALV, *Advies. Ruimte om te vissen*, Brussel, 2021, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20210625_ADV_2021-06_RuimteOmTeVissen.pdf.

SALV, *Advies. Visserij-inclusieve ruimtelijke planning op zee*, Brussel, 2022, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20221125_ADV_VisserijInclusieveRuimtelijkePlanning.pdf.

SALV, *Advies. Zeeboerderij Westdiep*, Brussel, 2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_202006_BRADV_ZeeboerderijWestdiep_Phdb.pdf.